

El consens

La paraula consens forma part del vocabulari corrent de la nostra societat. Aquest fet és del tot paradoxal si som sensibles i observadors de la realitat. Els polítics i els sindicats parlen molt de consens, però normalment el que fan és més aviat un pacte contractual, que cada part intenta que s'aprovi i que s'apliqui segons els seus interessos particulars.

Cal distingir el veritable significat de les paraules, perquè el poder és un permanent devorador de mots i manipulador de les paraules. Un senzill exemple dels efectes d'això: Actualment hi ha dues versions sobre les causes de determinats fenòmens climatològics i desastres naturals. Uns parlen de calentament global i d'altres parlen de canvi climàtic. Si ens escoltem, ens adonem que mentalment no responem igualment a l'una o a l'altra versió.

El consens es situa em l'àmbit subjectiu, de l'ètica personal i requereix unió de sentiment, concòrdia.

Sentio sentire sensum, és el verb llatí del qual deriva la paraula consens. Consens de con-sentir, vol dir sentir la mateixa cosa. El consens s'acosta més a la confiança que a la desconfiança. En llatí cal distingir *fides*, fe, con-fiança, de *foedus*, federació, tot i que probablement tenen una arrel comuna. Podem dir que tots dos són pactes: pacte fiduciari i pacte federatiu. Pacte ve de *pax*.

El pacte pacifica diferències en conflicte, però hi ha la pau de veritat i la falsa pau. Hi ha paus externes, objectives, formals i, fins i tot coactives que cuallen en contractes, lleis, directives, reglaments, sentències. I hi ha paus internes, subjectives, fonamentals, voluntàries que quallen en consensos, compromisos i fidelitats. En l'exercici de les responsabilitats col·lectives, com és la integració dels interessos dels treballadors, calen les dues formes de pacte.

Tota tendència pot ser útil si col·labora amb les altres tendències existents amb l'objectiu de la defensa i millora dels interessos del col·lectiu del PAS. Malahuradament, en les nostres latituds aquesta espècie no té gaire bon nínxol ecològic. Es negocia molt i s'intenta fer-ho sempre des d'una posició de màxima força per tal d'obligar l'altra part.

Les reaccions de consens, les relacions cordials, resulten gairebé impossibles en un món darwinista en extrem, de competitivitat exhacerbada. Lyn Margulis, biòloga nordamericana defensa que la lluita darwiniana per l'existència no ho és tot pas en l'evolució. Potser més d'un 50% de la força evolutiva ve de la seva contrària: la cooperació, fruit del consens. Més d'un bilió de cel·lules, perfectament individualitzades, cooperen estretament en el nostre cos. Quan el

sentiment és compartit es coopera bé. Malahuradamanet no estem entrenats en compaginar competència i col·laboració. La nostra societat disposa d'una determinada estructura jurídic política que beneficia sistemàticament les identitats ideològiques i polítiques que es mouen en perpetu conflicte, mentre que és marginada la recerca consensuada i pactada de decisions que afecten als treballadors. Sorprén quan sembla que els interessos generals haurien de prevaler sobre els interessos particulars. Prendre decisions conjuntes tenint en compte "els altres", és un art bellíssim, integrador, intel·ligent, però difícil.

En la nostra tradició occidental som educats segons un esperit analític: la part abans que el tot. No cal oblidar aquesta manera de procedir. Però cal complementar-la amb la via contrària: Abans l'interés públic que l'interés privat en l'exercici de la responsabilitat democràtica col·lectiva. Pensem globalment, i actuem en els nostres entorns propers.

Personal d'Administració i Serveis Independent de la URV
Desembre 2005

